

PROGRAM ŚWIETLICY
ŚRODOWISKOWEJ
NA ROK SZKOLNY 2004 / 2005

AUTORKI :

mgr Elżbieta Szurgot
mgr Edyta Matuszczak

WPROWADZENIE

Program świetlicy środowiskowej został opracowany z myślą o prowadzeniu zajęć z dziećmi, które wymagają szczególnej opieki ze względu na ich trudną sytuację rodzinną (dzieci z rodzin dysfunkcyjnych).

Głównym założeniem programu jest wielostronna działalność opiekuńczo- wychowawcza i profilaktyczna zmierzająca do ukształtowania osobowości dziecka zgodnie z systemem wartości, norm i zasad społeczno-moralnych.

Skuteczność oddziaływań pedagogicznych w wysokim stopniu jest uwarunkowana umiejętnością zaspokajania przez nauczyciela wielostronnych potrzeb rozwojowych dzieci, takich jak potrzeba bezpieczeństwa, aktywności poznawczej i ruchowej, uznania, szacunku, ekspresji. Uwzględnianie potrzeb dziecka zapewniają: właściwe podmiotowe relacje między nim a nauczycielem, w grupie rówieśniczej, dobre samopoczucie w szkole, wzmacnianie motywacji oraz chęć podejmowania coraz to nowych zadań.

CELE OGÓLNE, CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Współdziałanie i praca w grupie

- umiejętność działania na rzecz innych,
- umiejętność efektywnego współorganizowania pracy w grupie,
- umiejętność pełnienia ról w grupie zgodnie z przyjętymi regułami,
- umiejętność uczestniczenia we wspólnej pracy i zabawie,
- umiejętność przyjmowania odpowiedzialności za wspólne działanie i jego efekty,
- umiejętność wykorzystania własnego potencjału w pracy grupowej.

2. Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach

- umiejętność formułowania czytelnego komunikatu,
- umiejętność publicznego występowania,
- umiejętność asertywnego wyrażania opinii i ocen,
- umiejętność odbierania i oceniania komunikatów wyrażanych w różnych formach,
- umiejętność tolerowania odmiennych opinii i przekonań,
- umiejętność poszukiwania wsparcia i pomocy w różnych sytuacjach.

3. Wyrażanie emocji i uczuć w różnorodnych formach

- umiejętność rozpoznawania i nazywania własnych emocji i uczuć oraz rozpoznawania i nazywania emocji i uczuć innych osób,
- umiejętność kontrolowania określonych własnych reakcji emocjonalnych,
- umiejętność wczuwania się w stany emocjonalne innych (empatia),
- umiejętność wyrażania w różnych formach własnych myśli, stanów emocjonalnych i uczuć (tworzenie tekstów literackich, prac plastycznych oraz interpretacji muzycznych, ruchowych i dramatycznych),
- umiejętność posługiwania się narzędziami ekspresji twórczej.

4. Wartościowanie rzeczy i zjawisk

- umiejętność rozróżniania podstawowych wartości: dobra i piękna,
- umiejętność wartościowania, dokonywania i uzasadniania wyborów,
- umiejętność okazywania szacunku ludziom, zwyczajom, tradycjom i symbolom narodowym,
- umiejętność poszanowania własności dobra wspólnego oraz cudzego.

5. Dbanie o własne zdrowie i rozwijanie sił fizycznych

- umiejętność uczestnictwa w grach i zabawach zespołowych,
- umiejętność aktywnego spędzania czasu wolnego, w tym w bliskim kontakcie ze środowiskiem przyrodniczym i przy jego poszanowaniu,
- umiejętność dbania o własne bezpieczeństwo w różnych sytuacjach,
- umiejętność dbania o własne ciało i zdrowie.

6. Efektywne uczenie się

- umiejętność wykorzystania technik efektywnego uczenia się,
- umiejętność czytania ze zrozumieniem,
- umiejętność organizowania swojej pracy,
- umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji,
- umiejętność oceniania własnego uczenia się i dostrzegania własnych sukcesów,
- umiejętność poszukiwania wsparcia i pomocy w uczeniu się.

WYBRANE METODY I FORMY PRACY SUGEROWANE PRZY INTERPRETACJI PROGRAMU

We wspomaganiu rozwoju dziecka najistotniejsze znaczenie mają metody pracy oparte na **działaniu, bezpośrednim spostrzeganiu i przeżywaniu** oraz na **słowie**.

1. W zakresie metod pracy z grupą, pozwalających na stworzenie dobrej atmosfery, poznanie się członków grupy i nawiązanie między nimi życzliwych kontaktów, szczególnie polecamy wykorzystanie zabaw:
 - ułatwiających integrację uczestników, poznanie nowego otoczenia i zmniejszenie dystansu między dziećmi,
 - rozluźniających, ruchowych, niwelujących napięcie psychiczne,
 - ułatwiających przekaz informacji zwrotnej, umożliwiających wymianę myśli i wizualizację problemów,
 - aktywizujących grupy dziecięce,
 - gry dydaktyczne;

2. Wszystkie wyżej wymienione metody znajdują zastosowanie w takich formach pracy, jak:
 - różnego rodzaju zabawy,
 - gry dydaktyczne,
 - kontakty nauczyciela z dziećmi w różnych sytuacjach,
 - spacer, wycieczki,
 - prace dzieci związane z doświadczeniami i eksperymentowaniem,
 - uroczystości,
 - zajęcia organizowane z małymi zespołami i z grupą.

REALIZACJA PROGRAMU

Treści programowe	Przykłady działań
<p>Profilaktyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Współdziałanie i praca w grupie - Skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach. - Wyrażanie emocji i uczuć w różnorodnych formach - Wartościowanie rzeczy i zjawisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Zabawy i ćwiczenia umożliwiające poznanie imion członków grupy, przekazywanie informacji o sobie, zdobywanie informacji o innych. • Zabawy integracyjne; wykonywanie rozmaitych czynności i prac plastycznych w różnych formach organizacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> - w parach, - w małych zespołach, - w większych zespołach. („ Chińczyk”, „ Warcaby”, „Bierki”, puzzle itp.). • Wspólne ustalanie zasad obowiązujących w grupie na podstawie sytuacji zaaranżowanych czy też naturalnych, (Gdy jedna osoba mówi, pozostałe słuchają). • Rozmowy i pogadanki na temat stosowania zasady ograniczonego zaufania do osób składających obietnice czy oferujących różnego rodzaju dobra (zwłaszcza w stosunku do nieznajomych). • Poszukiwanie pomocy przede wszystkim u osób ze służb publicznych. Uzyskiwanie potrzebnych informacji w instytucjach użyteczności publicznej. (Współpraca z pielęgniarką szkolną, policjantem, pracownikami Urzędu Miasta itp.). • Oglądanie filmów edukacyjnych. • Wycieczki edukacyjne np. na pocztę, dworzec kolejowy. • Uświadamianie sobie i nazywanie własnych uczuć i stanów emocjonalnych (strach, radość, złość, smutek, gniew, zdziwienie, wstyd, itp.)- zastosowanie scenek rodzajowych, dramy, pogadanek, rozmów. • Posługiwanie się plastycznymi środkami wyrazu, mimiką, gestem i ruchem ciała, dźwiękami w opisywaniu i wyrażaniu własnych stanów psychicznych (kalambury, wytwory plastyczne, gry ruchowe, wycieczki do lasu, parku, śpiewanie ulubionych utworów muzycznych). • Dostrzeganie piękna w ludziach, w przyrodzie, w wytworach kultury. • Argumentowanie swojej subiektywnej oceny dotyczącej dobra i zła, piękna i brzydoty. • Przekonanie o tym, że każdy czyn wyrządzający komuś krzywdę jest moralnie naganny. (Wycieczki przyrodnicze; wyjazdy do kina, teatru, na wystawy do muzeum, dyskusje i pogadanki, itp.). • Poczucie przynależności do rodziny, klasy szkolnej i innych grup społecznych. • Znajomość tradycji i ważniejszych elementów kultury miejscowości i regionu, w którym się mieszka. • Znajomość tradycji narodowych oraz odnajdywanie ich w życiu rodzinnym, społecznym i osobistym. Właściwe zachowanie się w różnych miejscach publicznych i sytuacjach społecznych. Szacunek dla własnych tradycji rodzinnych.

Treści programowe	Przykłady działań
<p>- Dbanie o własne zdrowie i rozwijanie sił fizycznych</p>	<p>(Przygotowanie i zaprezentowanie inscenizacji z okazji np. Dnia Matki, Dnia Babci i Dziadka; uroczystości świąteczne: Wigilia Bożego Narodzenia, Jasełka, Mikołajki, Zajączek, Dzień Dziecka, oraz samodzielne przygotowywanie stroików świątecznych, laurek, zaproszeń, pocztówek, witraży, rysunków na szkle malowanych, potraw i wypieków świątecznych, itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poszanowanie cudzej własności- niezależnie od tego, czy prywatnej, czy społecznej, poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne.(filmy edukacyjne, scenki rodzajowe, drama, rozmowy i pogadanki, literatura). • Wykonywanie ćwiczeń zgodnie ze wskazówkami oraz przestrzeganie określonych reguł gier i zabaw; Przejawianie samodzielności w organizowaniu zabaw i gier zespołowych („Dwa ognie”, „Koszykówka”, „Siatkówka”, „Piłka nożna”, itp.). • Przekonanie o konieczności aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu dla zdrowia fizycznego i psychicznego. <p>Współorganizowanie zajęć w terenie. Opisywanie położenia własnej miejscowości, orientowanie się w terenie według obiektów. (Spacery po najbliższej okolicy, wycieczki rowerowe, gry na orientację, podchody).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Świadomość różnych konsekwencji podejmowanych przez siebie działań; rozpoznawanie sygnałów alarmowych o niebezpieczeństwie; przestrzeganie zasad bezpieczeństwa związanych z daną sytuacją; przekonanie o istotnym znaczeniu wszelkich przepisów bhp dla osobistego bezpieczeństwa; bezpieczne korzystanie z urządzeń technicznych; znajomość i stosowanie się do podstawowych zasad zachowania się pieszego oraz znaków i sygnałów drogowych; odpowiednie dla wieku zachowanie w razie wypadku; unikanie bezkrytycznego naśladowania innych lub takiego podporządkowania się innym. (Gry edukacyjne np.: „ Rozpoznamy znaki drogowe”, „ Sygnały alarmowe”, program komputerowy „ Zasady ruchu drogowego”, nauka umiejętnego korzystania z urządzeń technicznych takich jak: komputer, kuchenka elektryczna, mikser, sokowirówka itp. Pogadanki, rozmowy. • Nauka pierwszej pomocy-współpraca z pielęgniarką szkolną (Tworzenie zespołu sanitariuszy klasowych w celu nauki pierwszej pomocy: umiejętność opatrywania drobnych skaleczeń, unieruchamiania kończyn, sztuczne oddychanie, zapoznanie z kolejnymi krokami postępowania podczas wypadku itd.). • Przekonanie o konieczności dbania o własne ciało i warunki jego funkcjonowania; Określanie znaczenia sposobu odżywiania się i trybu życia dla własnego rozwoju fizycznego oraz intelektualnego; • Właściwe dobieranie stroju i zachowań do warunków pogodowych • Znajomość podstawowych zagrożeń związanych z uzależnieniami (nikotynizm, alkoholizm, narkomania, uzależnienie od komputera). <p>Współpraca z pedagogiem szkolnym, pogadanka, prelekcja, spotkanie z przedstawicielem MONAR-u, filmy edukacyjne.</p>

Treści programowe	Przykłady działań
Efektywne uczenie się	<ul style="list-style-type: none"> • Dobór odpowiedniej techniki do określonej sytuacji uczenia się; • Dostrzeganie okazji do uczenia się z osobistego i cudzego doświadczenia; • Głośne i ciche czytanie tekstów literackich i użytkowych; • Przeznaczanie odpowiedniej ilości czasu na przerwy, zabawę i odpoczynek; Korzystanie z biblioteki szkolnej oraz publicznej; • Posługiwanie się w rozwiązywaniu problemów poznawczych wybranymi i dostępnymi współczesnymi technologiami informacyjnymi. • Przekonanie o potrzebie uczenia się. Podejmowanie próby budowania własnego stylu uczenia się; Dostrzeganie własnych sukcesów; • Posługiwanie się zdobytą wiedzą i umiejętnościami w życiu codziennym; Docenianie korzystania w uczeniu się z pomocy rówieśników i nauczycieli; W przypadku trudności w uczeniu się poszukiwanie pomocy przede wszystkim w szkole.

LITERATURA PEDAGOGICZNA I METODYCZNA

1. Adamek I. „Rozwiązywanie problemów przez dzieci”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 1998
2. Badegruber B. „Nauczanie otwarte w 28 krokach“, WSiP, Warszawa 1997
3. Dobrołowicz W. „Psychodydaktyka kreatywności”, WSPS, Warszawa 1955
4. Dydak S. „Wprowadzenie do konstruowania programów nauczania”, PWN, Warszawa 2000
5. Dziejic A. „Drama w wychowaniu”, Wydawnictwo CODN, Warszawa 1999
6. Fisher R. „Uczymy jak myśleć”, WSiP, Warszawa 1999
7. Giacone E. „Zabawy na każdy dzień”, Wyd. Jedność, Kielce 1998
8. Gloton R. „Twórcza aktywność dziecka „, WSiP, Warszawa 1998
9. Klus- Stańska D. „Bezpieczeństwo dzieci“, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 1990
10. Śliwerski B. „Klinika szkolnej demokracji”, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 1996.
11. Vopel K. „Poradnik dla prowadzących grupy: teoria i praktyka zabaw interakcyjnych”, Wyd. Jedność, Kielce 1999

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Cele ogólne, cele szczegółowe programu	4
Wybrane metody i formy pracy sugerowane przy interpretacji programu	6
Realizacja programu	7
Literatura pedagogiczna i metodyczna	10
Opinia o programie autorskim	11